

gledal proti oknu skozi njo in dejal: »Glejte! Takšno vino imam tudi jaz tukaj v steklenici. Nedavno mi ga je poslal vinogradnik Peter, ker sva si dobra prijatelja. Mislil je pač, da mi bo s tem kaj ustregel. Zakaj to veste, da nekateri ljudje silno radi pijejo vino, pa si je mislil, da ga bom tudi jaz z veseljem izpil. Toda vino ima, kar že morda veste iz šole, tudi nekaj strupa v sebi. Ta strup imenujemo alkohol. O njem vam bom ob drugi priliki kaj več povedal. In prav zaradi tega alkohola vina ne ljubim tako, kot misli moj prijatelj Peter. Vino je pač tu in sem dobro za bolnike in za stare ljudi, ki jim manjka potrebnih moči, pa tudi odraslemu ravno ne škoduje, če ga uživa po pameti. Toda takim ljudem, ki duševno delujejo, kot n. pr. jaz, povzroča vino le škodo. Še v večji meri pa je vino — kakor vsaka druga opojna pijača — škodljivo otrokom. Če ste žejni, pa za danes sklenimo!«

Razšli smo se otroci, pa vsi z gorko željo, da bi bili spet kaj kmalu zbrani pri gospodu profesorju, ki nam bo brez dvoma povedal spet kako čudno, pa vendar resnično pripoved.

Jan Dugolesnik :

Miš u šoli.

Bilo je v hudih časih.

Tistega leta so imele tudi miši svoje zborovanje. Obravnavale so o skrbi za prehrano: kam bi šle in kje bi si poiskale vsaj toliko, da bi se prerinile do prihodnje letine. Saj bi bila vendar škoda, če bi moral za lakoto poginiti ves mišji rod? Seveda: miši bi imele še večjo slavo, če bi jih več ne bilo na svetu; to je res! Po preprostih vaških šolah, po mogočnih mestnih in meščanskih učilnicah, po srednjih in visokih izobraževališčih bi se učilo: Včasih so živele po naših krajih tudi miši. Bile so to majhne, ljubke živalce. Imele so sivo dlako in žive, črne oči. Urno so smukale po hišah iz kota v kot, iz luknje v luknjo. Ali škoda! V dvajsetem stoletju, v letih bede in pomanjkanja, je moral nežni mišji rod za lakoto poginiti.

To bi bila slava mišjega rodu. A plent naj pobere tako slavo.! — Nič! — Miši hočejo živeti! Življenje je več vredno kakor slava.

Stara miš je svetovala, naj bi se ena mišja družina vsaj za silo preživela v naši šoli. Otroci namreč prinašajo s seboj kruha in sadja, pa marsikatera drobtinica pade na tla. Škoda je je.

Tako smo dobili nekega jutra v zidu pri peči luknjo, in skozi luknjo je prihajala v šolsko sobo majhna suhotna miška.

Učenci so jo videli. Ali — dopoldanski! — da bi se brigali za tako majhno miško! Pametni bodite! Taka otročarija! Saj je ne vidijo prvič...

Po kosilu je pa prigostolel v šolo popoldanski drobiž. Živ je in živahen kot sinice. Vsaka mušica ga zmoti. Pa bi miška ne vzbudila njegove pozornosti? Miška tako ljubka, tako krotka, tako prijazna! Sama si upa iz luknjice v šolo.

»Miška, miška, miška!« je zažuborelo po šoli.

Uboga živalca se je kar prestrašila. Sram je je bilo tolike pozornosti, tako slavnostnega sprejema. Urno je smuknila nazaj skozi luknjico. Šola se je potem pomirila. A miška je spet kmalu prikukala iz luknjice.

»Miška, miška, miška!«

Z računstvom ni bilo nič. Kdo bo zdaj računal, kdo mislil, koliko je $2 + 1 + 3$, kdo? Miška ima več veljave kot vse številke skupaj. Miška, jej, miška!

Gospod učitelj prekine pouk. Ne pojde več z računstvom. Morda pojde lažje z prirodoslovjem, z nazornim poukom?

«Micika, stopi ti k vam in mater prosi, naj nam posodijo muco!»

Micika seveda brž. In brž je tudi pritresla v naročju mačko. V šoli jo je spustila na tla, ravno pred mišjo luknjo.

Mački je takoj povedal nos, čemu je prišla v šolo. Stopala je semintja, vohala — oh, kako rada bi zlezla kar v luknjo, pa ne more.

Miški je pa tudi povedal nosek, da je nekaj nevarnega pred luknjo. Pogledovala je in posluškovala — a nič! Ni varno. Ostanimo znotraj!

Otroci so gledali. Vse je bilo tiho in mirno. Noben učitelj nima nikoli tako pazljivih učencev, kakor sta jih tisti dan imeli miška in mačka. Nití dihati si skoraj niso upali.

No — kaj pa zdaj? Muca se malomarno potegne za peč. Obupala je menda nad trmoglavo prebrisano miško.

Aj, ni obupala, ne. Radovedna Micika je tiho — po prstih — stopila za peč pogledat, pa nam je še bolj tiho povedala: »Muca leži, pa proti mišji luknji gleda.« Jej —!

Zdaj šele vemo. Prekaniti hoče miško. Pa miška pozna take muhe. Ne upa si izpod zida. Tam je na varnem.

Nič ne bo! Zastonj smo tako mirni, tako pazljivi, kakor še nismo bili in kmalu spet ne bomo v šoli.

»Kdo ima košček kruha?»

Aha! Ivanka ga ima. Samo boji se zanj. Pa eno samo majhno drobtinico bo že odstopila naši radovednosti.

»Eno samo drobtinico! Ivanka! No!«

Pa smo jo omehčali. In tisto drobtinico smo razdrobili, pa jo natresli skoro tik pred mišjo luknjo. Skušnjava za ubogo miško! Kruhec je dober; kdo bi se ga branil? Ali mačka! — In njeni kremplji? Kaj bo storila miška? Kruhek, kruhek, ko bi ti hotel k miški v luknjo? Pa nočeš? Miška bo morala k tebi...

»Nič!« si misli miška. »Mlada sem in urna. Kaj bo mačka? Nič hudega se mi ne bo zgodilo.«

In stekla je proti kruhku...

En sam skok, en sam »ph!« — in mačka je zasadila svoje kremplje v miško. Še zacviliti ni mogla in utegnila revica, tako se je ustrašila. Kar odrvenela je v smrtni grozi.

Mačka je izpustila svoj plen iz krempljev, pa ga tem srditeje spet prijela z ostrimi zobmi. Zaničljivo je pogledala na učence in še zaničljiveje na miško.

Seveda! Bratí mi znamo, pisati tudi, računati malo tudi in še to in ono. Miši loviti pa mi ne znamo. Mačka pa. In kako! Ponosna je na to. Le miška se nam smili. Rešili bi jo. A mačka grči srdito, da bi nam skočila v glavo, ako bi stopili proti nji. Odpremo vrata. Kot strela švigne mačka iz šole.

Milka Posavska:

Slana.

Slana je pala,
je rože pobrala —
kaj čem na svetu
začeti zdaj jaz!

Se, slanica padaj,
u grobe pokladaj,
kar je rodila
preljuba pomlad.

Prazne gredice,
vele cvetice —
to si jesenski
ti žalostni čas!

Pa vigrad bo ustala,
spet srcem poslala
bo žarkov ognjenih,
spet zelenih nad.

Cvetoš:

Oktober.

Teden dni
že dež prši,
dan je vsak meglen.
Krasan vrtov
in gozdov
strla starka je jesen.

Sadje k nam
je prišlo v hram,
kar ga dozorelo je.
Mrtev gaj
spet je zdaj —
vse, oj vse zvenelo je.

